

Basel. 11. Oct. 1861.

Kjæreste Fader!

Da Du i Dit sidste Brev af 4. og 5. Oct., hvorfor jeg takker Dig meget, forlanger Oplysninger om Examensvæsenet hernede, skal jeg meddele Dig dem, saa godt jeg formaar, med Hensyn til Universiteterne i Strasburg, Genf og Basel. Fælleds for disse tre er da, at der een Gang (i Strasburg endog to Gange) hvert Aar holdes Generalexamen over de Studerende (naturligvis taler jeg her og i det Følgende kun om Theologerne) over, hvad de have læst og hørt i det forløbne Aar. Dette anseer jeg nu for meget urigtigt, det drager Universitetet ned til at blive en Skole og kvæler den frie videnskabelige Aand. Lærer man ikke at studere frit, : af egen Drift, ved Universitetet, saa frygter jeg, lærer man det aldrig. Hvad nu den egentlig Embedsexamen angaar, saa er den indrettet saalunde:

I Strasburg examinerer kun Professorerne selv, og Examen holdes her for lukkede Døre. Efter Loven er den offentlig, men de ældre Studerende have af egen Magtfuldkommenhed efterhaanden udelukket de yngre Studerende og dermed Publicum over- [s. 232](#) hovedet. Efterat Examen er bestaaet, indleveres et trykt Arbejde, over hvilket der disputeres offentligt. Emnet er selvvalgt (f. Ex. Gjendøberen i Strasburg — Stoicismen — Rousseau — Joh. 6, 53 flg.) Det er affattet paa Fransk. Imidlertid blive Disputatserne snarere kun en Kritik fra Professorerne, da de unge Candidater have for liden Selvstændighed til at kunne haandhæve deres Mening overfor Universitets Professorerne. Ogsaa klagedes der over, at Vedkommende kunde ofte i en senere Alder blive forekastet, hvad de havde offentliggjort i et Ungdomsarbejde.

Studietiden er fastsat til fire Aar — praktisk Examen afholdes samtidig med theoretisk.

Genf. Her har compagnie des pasteurs (: Professorerne og de ansatte Gejstlige i Genf) Opsyn med Examen. Af la compagnie udvælges en Jury til at overvære Examen. Studietiden er fastsat til fire Aar, i hvilken Tid der skal indleveres 6 Prædikener og 2 latinske Dissertationer. De theol. Studenter fungere, om de ønske det, ved den offentlige Gudstjeneste, idet de forelæse Bibeltexten og de ti Bud (dette synes mig gavnligt, da de derved vænne sig til at optræde i Kirken). Embedsexamen bestaar i:

a) en Prædiken, som udarbejdes i 48 Timer over et givet Thema og holdes for la compagnie des pasteurs,

b) en trykt Afhandling, der maa forsvares for la compagnie (som i Strasburg),

c) mundtlig Examen, hvor Professorerne exam- [s. 233](#) minere over 1) gl. Tests. Exegese, 2) ny Tests. Exegese, 3) Dogmatik og Moral, 4) Indledning, Kritik og Archæologi, 5) Apologetik og Pastoralteologi,

d) skriftlig Examen; hver Professor giver 3 Spørgsmaal, altsaa i alt 15 Spørgsmaal, hvoraf 5 udvælges ved Lodtrækning. Til Besvarelsen af hvert Spørgsmaal er kun givet een Time (tykkes mig at være for lidet). Ved Siden heraf en latinsk Afhandling over et Æmne af Moralen, der skal udarbejdes i fem Timer.

Den nedsatte Jury er forpligtet til at overvære Examen — men alle Medlemmer af compagnie have Ret til at være tilstede og afgive deres Stemme. Juryen indgiver dernæst

en Beretning til la compagnie om Examens Udfald i sine Enkeltheder, og la compagnie bestemmer derefter Charakteren. — Efter Examen ordineres Candidaterne (de saakaldte ministres).

I Basel maa nu først bemærkes den skarpe Sondring mellem Basel-Stadt og Basel-Landschaft, hvoraf hver har sin særegne Kirkeforfatning. Basel-Stadts øverste Kirkeøvrighed er Kirkeraadet, der bestaaer af de theologiske Professorer, de fire Hovedpræster (: Præsterne ved de fire Hovedkirker) i Basel, to Medlemmer af Regjeringen og to Medlemmer af Borgerskabet. De gejstlige Medlemmer kaldes Konventet. Dette Konvent afholder nu Examina, først de aarlige ovenfor omtalte Generalexamina, dernæst Embedsexamen, til hvilken man først maa indstille sig efter at have studeret fire [s. 234](#) Aar. I de to sidste Maaneder før Examen maa Kandidaten udarbejde et latinsk exegetisk og et tydsk dogmatisk Arbejde, der indleveres til Konventet (hvert af disse Arbejder maa i det Mindste være paa 40–50 Sider).

Examen selv bestaar af a) Tentamina privata, hvor Professorerne examinere i bibelsk og patristisk Theologi (med Indbegreb af Philo eller Josephus), Indledning og Kirkehistorie, Præsterne i Exegese og praktisk Theologi.

b) Subitanea: korte skriftlige Svar (helst paa Latin) paa 6 forskellige Spørgsmaal, hvor Brug af Bibel og Lexicon er tilladt. De 6 Spørgsmaal skulle være besvarede i Løbet af 3 Timer,

c) en Prædiken, som skal udarbejdes i fjorten Dage.

Hvis Konventet finder det heri Præsterede tilfredsstillende, da afholdes til Slutning:

d) Examen finale, hvor to af Professorerne examinere i Dogmatik og Etik i Konventets Tilstedeværelse. — De verdslige Medlemmer af Kirkeraadet overvære sædvanligt Examen som Tilhørere. —

Efter Finalexamens Afholdelse bestemmer Konventet Charakteren. — Derpaa ligesom i Genf Ordination. — Efter denne Examen har Kandidaten Ret til at ansættes i Byen, men vil han ansættes i Basel-Landschaft, maa han underkaste sig en ny Examen for en Examens Commission herfra, hvilken Examen forøvrigt nærmest svarer til vor saakaldte Bispeexamen.

[s. 235](#) Hvad nu mig selv angaar, da vil det vist mere Dig at høre, at jeg iforgaars spiste til Middag hos Ærkebiskoppen af Baden. Jeg var nemlig taget til Freiburg for at besøge mine katholske Venner, Professor Alban Stolz, hvem jeg kjendte fra forrige Aar, og Pastor Sthrele, Secretair hos Ærkebiskoppen, hvis Bekjendtskab jeg havde gjort paa min Reise gennem Schweiz. Den sidste forestillede mig for Ærkebiskoppen, der bad mig til Middag hos sig. Ærkebiskoppen er 80 Aar gammel, men gjør ikke desmindre endnu Fodture i Schweiz. Han syntes at være en yderst mild og kjærlig Mand, uendelig høflig, saaledes maatte Tjeneren stadig byde mig før Excellencen — jeg sad som en Gaas i en Bisperedes og vidste ikke ret, hvorlunde jeg skulde tee mig i al denne Herlighed. Jeg fik to Anbefalingsbreve til Rom: et til Direktør Gassner og et til Cardinal Reisach.

Schmidt reiser idag til Paris — jeg har haft megen Glæde af Omgangen med ham — vi have vandret indtil Midnat i Basels Gader og disputeret over allehaande theologiske og æsthetiske, politiske og ethiske Spørgsmaal.

Paa Mandag Morgen haaber jeg at tiltræde Reisen til Erlangen. Vil Du ikke med Dit næste Brev til Erlangen (poste restante) tilsende mig »Tanker fra Orienten«. Jeg agter nemlig under mine ensomme Timer i Erlangen af og til at kvæge mig ved en Aftenvandring under Orientens Plataner — der kan jeg muligvis faae Brug for hiin Skizze. Det vilde være mig kjært, om Du vilde overstrege [s. 236](#) med Rødkridt, hvad der ikke behager Dig i den. — Igaar har jeg afsendt Brev til Tante Emmy og Broder Carl.